

Väärt Paber

NASDAQ OMX Tallinna börsi infoleht väikeinvestorile

SÜGIS 2010

Miks säästa ja kuidas investeerida?

ANDRUS ALBER
NASDAQ OMX Tallinna juhatuse
esimees

**Säästa või tarbida?
Kes tahaks loobuda ja
uutest riietest, poppidest
tehnoloogiavidinatest,
paremast autost?
Milleks üldse midagi
kõrvale panna? Ja kui
koguda, siis kuhu see
investeerida? Need
on lihtsad küsimused,
mida esitavad endale nii
eraisikud, ettevõtjad kui
ka valitsus.**

Investeerida võib mingi väga kindla eesmärgi saavutamiseks: lapse kooliraha, puhkusele või pensioni jaoks, kuid ka lihtsalt mustadeks päevadeks. Kui headel aegadel oleks inimesed riigi kombel reserve kogunud, elanuks paljud töökaotuse või palga vähendamise kergemini üle. Pikaajaliselt

aga tihti ette mõelda ei taheta. Legendaarseks on saanud reisikorraldajate jutud sellest, kuidas pärast koondamisraha kättesaamist tuli ridamisi inimesi puhkusele ostma. Mõtle mata, kas pärast reisi on uus töökoht kindel ja kas raha jätkub ka kauemaks kui paar nädalat.

Finantskriisi laineharjal külastasid USA meediakanalid suurlinnade äärde tekkinud telkinnakuid. Seal elasid inimesed, kes olid hädas pangalaenudega ning jäänud ilma oma kodudest. Kui neilt küsiti, mida nad teeksid nüüd teisiti, oli sagedane vastus „säästaksin”. Ka siinpool suurt

SÄÄSTMINE JA INVESTEERIMINE ON UUEST AASTAST IGALE INIMESELE SOODSAM JA LIHTSAM KUI KUNAGI VAREM.

lompi tuleb neil, kes tänastes probleemides pankureid ja riiki süüdistavad, mõelda, kas SMS-laenu ja kallid autoliisingud võeti vaid seetõttu, et ei osatud peenkirjas laenu tingimusi lugeda, või oli tegu isikliku rahakoti „ülekuumenemisega”.

Eesti elanike säästmisharjumused on üsna nõrgad. Suurema osa inimeste jaoks tähendab säästmine raha kogumist vaid teise pensionisambasse. Uuest aastast taastuvad pensionifondi maksed taas kõigile. Peagi on käes ka 31. oktoober – viimane päev, mil saab esitada avaldusi teise samba pensionifondi vahetamiseks. Praegu on sobiv aeg vaadata üle oma pensioniinvesteeringud. Majanduses on alati tõuse ja langusi ning ka praegusele langusele järgneb tõus. Pensioniks kogutakse raha 20–40 aastat, mis tähendab, et tegu on väga pikaajalise investeeringuga ja reklaamikampaaniate korras pensioniotsuseid teha ei tohi.

Eesti inimesed hoiavad oma arvetel kümneid miljardeid kroone, ning on selge, et väga süsteemselt paljud ei investeerid. Aga peaks, sest jõude seisev raha võiks teenida juurde rohkem, kui jooksvale hoiusele makstav 0,1 protsenti aastas. Ehk kui teil on arvel pidevalt tuhat krooni, teenite selle pealt praegu ühe krooni aastas. Samas kui eraisikud paigutaksid kas või iga kolmanda hoiustel oleva krooni ettevõtetele, rahuldaks see kõigi Eesti ettevõtete aastase investeerimisvajaduse. Seega on selge, et inimesed peavad säästude paigutamiseks senisest aktiivsemalt

tegelema, ning ka ettevõtjad peaksid aktiivsemad olema, olgu siis võlakirjade või aktsiate avalikkusele pakkumise kaudu.

Investeermisel tuleb selgeks teha, kuhu ja kui pikaks ajaks raha paigutada, milline on riskitaluvus. Selle järgi saab hakata juba valima, millistesse toodetesse investeerida. Investeermist võib alustada väikestest summadest, kuid siis peab teenustasusid eriti hoolikalt jälgima. Kui ostate näiteks väärtpabereid 500 krooni eest, võib teenustasu olla 75 krooni. Kui ka müües on tasu sama, siis algsamma tagasiteenimiseks peab väärtpaberite hind

tõusma vähemalt 35 protsenti – lühiajaliselt ei ole see realistlik ootus isegi aktsiate puhul. Sel juhul tasub koguda väiksemad summad mõne kuu kaupa kokku ja seejärel investeerida või valida sellised investeerimistooted, kus teenustasud on väikesed.

Säästmine ja investeerimine on uuest aastast igale inimesele soodsam ja lihtsam kui kunagi varem. Pärast pikki aastaid ootamist võttis riigikogu sel suvel vastu seaduse, mis võimaldab inimestel pikaajaliselt investeerida, ilma et investeeringuid vahetades tekiks kohe kohustus tulumaksu tasuda. Riik on oma sammu astunud, säästma ja investeerima peab nüüd aga igaüks ise.

Tarkade otsuste tegemiseks on praegune aeg viimaste aastakümnete parim. Varasematel aastatel oli investeerimise kohta eestikeelset infomaterjali kesiselt. Nüüd leiab väärt lugemist nii internetist kui ka paberikandjal. Ka börs on viimasel ajal andnud välja kolm eestikeelset investeerimise põhitõdesid selgitavat raamatut, jagades neid tasuta koolidele ja raamatukogudele. Igal aastal oleme korraldanud investeerimismessi „Rahakompass”, kus kõigil on võimalik küsida proffidelt tasuta nõu. „Rahakompass 2010” toimub juba 24. oktoobril Nokia Kontserdimajas. Loodan, et selle külastajad ei pea enam enda käest küsima, kas tarbida või säästa. Nad on saanud selgeks, millal säästa, ning käes on aeg uurida, kuhu on kõige otstarbekam investeerida. Kohtumiseni „Rahakompassi”!

Investeerimiskonto aitab tulumaksu edasi lükata

ANNE-MARI ALVER
annemari@ekspress.ee

Investeerimiskonto avamine ja kasutamine annab alates uue aasta algusest eraisikutele võimaluse investeringutelt teenitud tulu pealt maksu maksmist edasi lükata.

Rahandusministeeriumi finantsturgude osakonna juhataja Thomas Auväärti sõnul on väärtpaberitulumade maksustamises uuest aastast alates kaks võimalust. Esimesel juhul saab inimene senise korra kohaselt tulused deklareerida, teisel juhul kasutada investeerimiskontot, mis annab võimaluse väärtpaberitehingutelt saadud kasu maksustamist edasi lükata. Tulu võib edasi investeerida ning see maksustatakse alles siis, kui investeerimiskontolt raha tarbimisse võetakse. „Erainvestorite jaoks muutub olukord paremaks, sest alates 1. jaanuarist 2011 on võimalik investeerimiskonto kaudu investeerides saadud tulult tulumaksu maksmist edasi lükata,” ütleb Sampo Panga säästmis- ja investeerimisvaldkonna juht Vitali Antipov.

ÜKS RAHAKONTO LISAKS

„Investeerimiskonto on harilik rahakonto, mille rahakannete üle tuleb pidada arvestust,” selgitab Nordea Panga investeerimis- ja säästutoodete juht Jürgen Rehemägi. „Selleks et investeerimiskonto oma eesmärgi täidaks, saab finantsvara soetada üksnes investeerimiskontol oleva raha eest ning finantsvaralt saadud tulu tuleb viivitamatult kanda investeerimiskontole.” Finantsvaralt saadud tulu maksuvabaks edasi investeerimiseks võib kasutada ka mitut investeerimiskontot. Näiteks kui investeeritakse mitmes valuutas, võib selleks avada eri valuutades eraldi investeerimiskontod.

TULUMAKSUKOHUSTUS TEKIB SIIS, KUI INVESTOR VÕTAB INVESTEERIMISKONTOLT VÄLJA ROHKEM RAHA, KUI ON SINNA SISSE PANNUD.

„Tähtis on kõik investeerimistingid sooritada investeerimiskonto kaudu,” toonitab Jürgen Rehemägi ning lisab, „investeerimiskonto avamine toimub samamoodi nagu tavalise arvelduskonto avamine. Võimalik on ka juba olemasolev arvelduskonto investeerimiskontoks ümber nimetada.”

Vitali Antipov rõhutab, et uus kord lihtsustab ka erainvestorite tulumaksu arvestamist, sest enam ei pea lähtuma väärtpaberite soetus- ja müügihinna vahest,

vaid arvesse võetakse investeerimiskonto sisse- ja väljamakseid.

Sissemaksetega sissemaksejätk kasvab ja väljamaksetega väheneb. Maksukohustus saabub siis, kui väljamakseid on sissemaksetest rohkem, st kui sissemaksete jääk väheneb miinusesse. Tehingud deklareeritakse tuludeklaratsioonis üldiste tähtaegade järgi (nt 2011. aasta eest esitatakse tuludeklaratsioon 2012. aasta 31. märtsiks ja juurdemaksmisele kuuluva maksusumma tasumise tähtaeg on 1. juuli 2012). Deklareerimiskohustust arvestades tuleks seda pangakontot kasutada ainult investeerimistegevuseks ja igapäevaseid tehinguid teha mõnelt teiselt pangakontolt. Kui investeerimiskontole laekuks ka töötasu ning selle eest käidaks poes, muutuks deklareerimine üsna koormavaks.

MAKSUKOHUSTUS TEKIB RAHA TARBIMISSE SUUNAMISEL

„Tulumaksukohustus tekib siis, kui investor võtab investeerimiskontolt välja rohkem raha, kui on sinna sisse pannud. Finantsvaralt saadud tulu maksuvabaks edasi investeerimiseks võib kasutada ka mitut investeerimiskontot,” selgitab Vitali Antipov.

„Maksustatav summa tekib siis, kui kõikidelt investeerimiskontodelt tehtud väljamaksed ületavad selle väljamakse järgselt kõikidele investeerimiskontodele tehtud sissemaksete jääki, mille arvutab maksumaksja pärast iga sisse- ja väljamakset. Kõik investeerimiskontolt tehtud kanded loetakse väljamakseteks, välja arvatud kanded, millega soetatakse finantsvara, ning ülekan- ded teisele investeerimiskontole. Finantsasutused võivad luua tehnilisi lahendusi arvutamise lihtsustamiseks, aga vastutus arvutatud ja deklareeritud andmete õigsuse eest jääb investorile.”

Investeerimiskonto sissemakseteks loetakse enne konto investeerimiskontona kasutusele võtmist seal olevat rahajääki ning investeerimiskontole tehtud lisakan- deid. Sissemaksena ei käsitata finantsvaralt saadud maksustamata tulu ning raha, mis kanti üle teiselt investeerimiskontolt.

Kui tekib vajadus investeerimiskontolt raha välja võtta, saab seda teha tulumaksuvabalt, kuni väljavõetav summa on sissemakstud summast väiksem.

Foto: iStockphoto

Raha väljavõtmine investeerimiskontolt ei ole piiratud. Investor aga peab teadma, et iga väljavõtmisega kaasneb selle deklareerimine tuludeklaratsioonis järgmisel aastal. Maksustamine toimub väga lihtsal printsiibil – investeerimiskontole sisse- ja väljamaksete vahe põhimõttel. Automaatselt see deklaratsioonile ei lähe, sest investor peab saama otsustada, milliseid kandeid ta deklareerib ja milliseid mitte. Automaatne lahendus võib deklareerimisprotseduur lihtsustada, aga investorile tuleb jätta ka õigus deklareerida tulu „vanal moel” või avada või sulgeda investeerimiskonto n-ö deklaratiivselt. Kuigi väärtpaberitehingute tegemine ei muutu, peab investor hoolitsema, et nende investeringute raha (nii väärtpaberite ostmiseks vajalik kui ka nende müügist laekuv) oleks suunatud investeerimiskontole. Kui investor seda ei tee, deklareerib ja maksab ta tulumaksu kehtiva korra alusel, maksu maksmist edasi lükkamata,” rõhutab Antipov.

VÄÄRTPABERITEHINGUTES MUUTUSI EI TULE

Thomas Auväärt: „Uue süsteemi käivitamine väärtpaberitehingute teostamises sisuliselt muutusi kaasa ei too. Finantsvarana käsitletavat väärtpaberid on suures osas need, millega juba täna jaeinvestorid tehinguid teevad. Eelkõige peaks investor olema edaspidi kursis sellega, milliste väärtpaberitega on võimalik

tehinguid teha, et investeerimiskonto kaudu investeerides saaks saadud tulult tulumaksu maksmist edasi lükata. Investorid saavad selles osas küsida nõu kindlasti pankadelt ja teistelt investeerimiseenuse pakkujatel.”

Vitali Antipov ütleb, et igaüks peab ise reguleerima, kas soovib kõiki tehinguid teha investeerimiskonto kaudu.

RAHA VÄLJAVÕTMINE INVESTEERIMISKONTOLT EI OLE PIIRATUD. INVESTOR AGA PEAB TEADMA, ET IGA RAHA VÄLJAVÕTMISEGA KAASNEB SELLE DEKLAREERIMINE TULUDEKLARATSIOONIS JÄRGMISEL AASTAL.

„Kuid tuleb silmas pidada, et tulumaksu edasilükkamist saab kasutada üksnes siis, kui finantsvara soetatakse ainult investeerimiskontol oleva raha eest ning väärtpaberitest saadud tulu kantakse investeerimiskontole.”

SENINE FINANTSVARA UUELE KONTOLE

„Kui finantsvara on soetatud enne 2011. aasta 1. jaanuari ning sellelt tulult soovitakse tekkivat tulumaksukohustust edasi lükata, deklareeritakse väärtpaberite soetusmaksusumma või hoiustatud summa investeerimiskonto 2011. aasta sissemaksena,” õpetab

FINANTSVARA ON:

- investeerimishoiused
- väärtpaberid [aktsiad, võlakirjad jms]
- investeerimisriskiga elukindlustusleping

Vitali Antipov. „Investeerimiskonto sissemaksena deklareeritud finantsvarast saadud tulu tuleb kanda investeerimiskontole. Kui seda ei tehta, loetakse saadud tulu investeerimiskonto väljamakseteks. Näiteks kui erainvestor on münud varemalt soetatud finantsvara aastal 2011, siis et tulumaksu maksmist edasi lükata, peab ta kevadel 2012, täites 2011. aasta deklaratsiooni, deklareerima münud finantsvara soetusväärtust investeerimiskonto sissemaksena.”

Foto: Vitali Antipov, erakogu

Paki kohvrid ja võta ette reis investeerimismaailma

VITALI ANTIPOV

Sampo Panga säästmis- ja investeerimisvaldkonna juht

Maailmas on tohutu hulk liiklusvahendeid. Neid saab liigitada mitmesuguste näitajate põhjal: ühele on tähtis kiirus, teisele mugavus, kolmandale turvalisus. On inimesi, kes sooviksid kõiki vahendeid ühendada. Kahjuks ei ole see tavaliselt võimalik, seepärast oleme sageli sunnitud minema kompromissile.

Mina näiteks eelistan puhata koos perega Hispaanias. Meil on seal välja kujunenud oma lemmikkoht – Valencia provintsis asuv Torre Vieja linnake, mõnus kohake omapärase mikrokliima ja haruldaselt heasüdamlike inimestega. Ent enne puhkust kerkib alati üles küsimus, kuidas sinna sõita. Variante on mitu.

Lennuk – kõige kiirem ja üldjuhul ka mugavam liikumisvahend, ainus küsimärk seisab turvalisuse taga. Loomulikult on turvalisuse mõiste suhteline, sest alati saab võrrelda õnnetusjuhtumite statistikat ja kinnitada, et lennukist ohtumat liiklusvahendit ei eksisteeri. Ent minu abikaasal pole sellest statistikast sooja ega külma – tema kardab paaniliselt maa ja taeva vahel rippuda, olgugi et jutt on kõigest mõnest tunnist.

Auto – nõuab rohkem aega ja jõupingutusi (meie peres juhin autot ainult mina), samuti ei meeldi see lastele. Lapsed jumaldavad lennukit, autos aga ei suuda nad kaht tundigi paigal püsida – kujutage ette, neil on igav! Sellises olukorras on kerge laste peale pahandada, naisega tülli minna või üldse sõidust loobuda. Ühtlasi on võimalik teha kompromiss, sest põhiline – sõidusoo – on ju olemas. Just see paneb koos lahenduste leidmisele mõtlema.

Pärast mitut katset leidsime lõpuks sobiva variandi: pool teed sõidame laevaga, pool autoga. Mina nimetan sellist lahendust huvide hajutamiseks. Laev meeldib meile kõigile, autoga peame sel juhul läbima ainult Saksa- ja Prantsusmaa head kiirteed. Kui teeme huvitavaid kohtades korrapäraselt peatusi ning anname taga istuvatele lastele sülearvuti, peavad nad selle reisi ilusti

loetud minutid varem, satume hoopis Indiasse, kus olme ja elatustase on Maldividest tunduvalt madalamad. Investeerimismaailmas reisimiseks ei ole liiklusvahendit lihtne valida (või reisimist mitme liiklusvahendiga kombineerida, nagu meie Hispaania-näites), ent sellest tähtsam on teine valik: kas tahate ise roolis olla või rendite juhi? Mõnele inimesele ei valmista majandusolukorra pidev jälgimine, näitajate analüüs ja tehingute kohta kiirete otsuste vastuvõtmine mingeid probleeme. Teine aga ütleb: „Ei-ei-ei, mina hindan oma aega kõrgemalt, mul on teised huvid ja probleemid, ma ei ole kutseline juht ning usaldan neis asjus pigem inimesi, kelle jaoks see on põhitöö.” Sellised inimesed eelistavad osta investeerimisfondide osakuid või anda oma vahendid fondide hallata – nad usaldavad professionaale.

ENAMIKKU INVESTOREID VÕIB JAGADA KOLME KATEGORIASSE:

- Esimesed on iseseisvad investorid, kes tutvuvad uudistega, analüüsivad neid ja võtavad strateegilisi otsuseid vastu ise (nimetame neid *self-directors*).
- Teised soovivad saada meilt nõustamisteenust, ent seejuures valivad ise investeerimisfondid või väärtipaberid ning aeg-ajalt vahetavad neid omavahel (*validators*).
- Kolmandad annavad oma vahendid meile hallata ega sekku ise protsessi, samuti lubavad pangal teha tehinguid ilma nendega kooskõlastamata (*delegators*). Kõik kolm rühma liiguvad püstitatud eesmärgi, punkti B poole. Kõlab ehk lihtsalt, kuid päris nii see siiski pole.

TEATUD TEEKONDADE PUHUL ON VÄGA RASKE SAAVUTADA HEAD „LIKVIIDSUST” KOGU REISI VÄLTTEL.

vastu. Nainegi on seesuguste (tema meelest) turvaliste liiklusvahendite valiku üle üliõnnelik. Finantsasutuses, täpsemini fondiinvesteeringute alal töötades kõrvutan sageli meie igapäevaelu äri- või investeerimisvaldkonnaga. Investori soovi olemasolevat kapitali suurendada võiks võrrelda reisiga punktist A punkti B. Punkt A on asjade praegune seis, punkt B aga investori eesmärk tulevikus. Enamasti on see seotud kahe dimensiooniga: aeg ja tootlus. Eksisteerib veel kolmas dimensioon – likviidsus ehk investori võimalus igal ajahetkel oma investeering valutulult ja kadudeta rahaks vahetada. Seda saaks võrrelda teekonnaga, kus ükskõik millises kohas peatudes on hea ilm, mõnusad ööbimistingimused ning huvitavad vaatamisväärsused. Samas on teatud teekondade puhul väga raske saavutada head „likviidsust” kogu reisi vältel. Näiteks, kui tahame jõuda Maldivideni, peame arvestama, et maandudes vaid

Teise (*validators*) ja kolmanda (*delegators*) rühma reisijatega tekib sageli segadusi. Tavaliselt on need põhjustatud asjaolust, et ei osata leida vastust küsimustele „Kes on roolis?” ja „Kuhu me reisime?”. Kujutage endale ette olukorda, kus olete ostnud lennupileti ja istunud oma kohale, ent juba poolel teel kauaoodatud punkti B satub lennuk ootamatult õhukeerisesse ja hakkab vappuma. Kõik reisijad on närvis. Mida teete? Kas jääte oma kohale ja usaldate piloote või tormate kokpitti, kisu te piloodi käest rooli ning süüdistate teda selles, et ta on ilmselt kursilt kõrvale kaldunud? Kõlab tobedalt, kas pole? Me ju usaldame kutselisi lendureid ning kui nad kinnitavad, et lend Tallinnast Sharm el Sheikh kestab viis tundi, ei hakka me kahe tunni pärast paaniliselt maandumist nõudma, vaid ootame kannatlikult sihtpunkti jõudmist. Investeerimisfondide kutselise juhtimisega on asjalood

aga millegipärast teised. Kui vahendid paigutatakse 3–5aastase investeerimishorisondiga, siis ongi järeldusi selle „reisi” õnnestumise kohta võimalik teha alles pärast tähtaja saabumist. Pahatihti püütakse juba mõne kuu (või isegi nädala) möödudes juhil rool käest rebida või „rongi” pealt üldse maha minna. Kas see räägib juhtide ebaprofessionaalsusest? Arvan, et mitte. Pigem näitab seda, et paljud ei olnud selliseks reiks valmis.

EDUKA INVESTEERIMISE PANT ON VASTUS MINU VAREM ESITATUD KÜSIMUSTELE:

- „Kuhu me reisime?”
- On võimatu lennata Tokiosse kahe või Sidney'sse kolme tunniga. Samuti tuleb aru saada investeeringute eri eesmärkidest. Mida lühem on aeg, seda vähem on võimalusi „kaugele lennata” ja seda maalähedasemad tulueesmärgid tuleb püstitada.
- „Kes on roolis?”
1. Mina ise, mingit tüürimeest ei ole vaja.
 2. Mina ise, aga vajan tüürimeest ning olen valmis kuulama tema nõuandeid.
 3. Roolis on kutseline juht.

Kui see valik on tehtud, siis:

1. Ärge haarake rooli, kui olete teinud juhtimise ülesandeks kutselisele juhile (*delegators*).
2. Ärge toppige rooli kõrvalistuvale tüürimehele, kui olete tema ülesandeks teinud üksnes teie teavitamise (*validators*).
3. Ärge pöörake kellelegi tähelepanu, hoidke ise kindlalt rooli ja jälgige teemärke, kui olete valinud täieliku sõltumatuse (*self-directors*).

See, millise variandi valite, oleneb teist endast. Küsimusele „Milline tee on parem?” võib vastata „Kõik nad on omamoodi head”. Peamine on kõigepealt selgusele jõuda, mida valite, keda usaldate ja millised on teie eesmärgid, kuhu soovite jõuda, ning seejärel jääb üle vaid kindlalt valitud teel püsida.

Kui nüüd kõik loetu korralikult läbi mõelda ning „reisi” põhjalikult kavandada, jõuate kindlasti oma unelmate Torre Vieja'sse. Head reisi!

Foto: iStockphoto

Pensionikoguja saab luua oma strateegia

ANNE-MARI ALVER
annemari@ekspress.ee

Uus kogumispensionide seaduse eelnõu muudab isiklike investeeringute juhtimise teadliku tarbija jaoks kergemaks ja mugavamaks.

Plaanitavaid seadusemuudatusi tutvustab rahandusministeeriumi kindlustuspoliitika osakonna juhataja Siiri Tõniste: „Kohustusliku kogumispensioniga liitunud on täna võimalik oma investeeringuid juhtida pensionifondi osakute vahetamise või sissemaksete uude pensionifondi suunamisega.

Sissemaksete uude pensionifondi suunamine annab võimaluse investeeringuid hajutada: varem soetatud pensionifondi osakud jäävad sellesse pensionifondi, kus need olid, ning uue fondi osakuid hakatakse soetama uute sissemaksete eest.”

Kui praegu saab n-ö värske raha uude fondi suunamise otsuse teha kord aastas, siis plaanitavate muudatuste kohaselt võib osakuomanik valida sissemaksete suunamise hetke peaaegu piiranguteta – arvestada tuleb vaid tehingu teostamiseks kuluva ajaga, mis eelnõu kohaselt on maksimaalselt kolm tööpäeva. Osakute vahetamise

puhul peab arvestama, et ühest fondist teise liigub kogu sellesse fondi kogunenud raha. Ka seda otsust on olnud võimalik teha seni kord aastas ning kõik vahetusavaldused realiseeriti uue aasta esimesel päeval. Eelnõus antakse võimalus vahetada osakuid senisega võrreldes natuke sagedamini – seda saab tulevikus teha ka kevadel mais ja sügisel septembris. 1. jaanuar fondivahetuse päevana jääb jätkuvalt alles. „Kuna eelnõumenetlus alles käib, ei saa veel paraku täie kindlusega öelda, millal muudatused jõustuvad. Kindlasti mitte 2011. aasta alguses, kuid järgmise aasta sügis on juba üsna realistlik,” selgitab Siiri Tõniste.

VÕIMALUS POLE KOHUSTUS

Nordea Panga pensioni- ja kindlustustoodete müügijuht Martin Rajasalu näeb uue eelnõu esmase plussina seda, et alates muudatuse jõustumisest liigub raha kiiremini

uude fondi ja seetõttu saab pensionikoguja oma tahtmise rütem. Uusi makseid on võimalik ümber suunata iga päev, mis tähendab, et juba palgast kinni peetud osa läheb uude fondi, kui teha avaldus 20 päeva sees alates kuu algusest. „Seni on fondi vahetamise valikut liigsagedase vahetamise kartuses administratiivselt piiratud. Tegelikuses on aga piiratud klientide valikuvõimalusi. Uue korra järgi oleksid kliendid paremini kursis, kus nende pensioni parasjagu kasvab. Praegu ei tea paljud seda, et fondid vahetuvad vaid 1. jaanuaril, olenemata avalduse esitamise ajast. Fondivahetus ei ole aktuaalne ainult siis, kui teenuseosutaja enam ei meeldi. Fondi peab vahetama ka lähtuvalt

investeeringuriske vähendada, sõltub edasine asjaolust, kas uue strateegiaga peaksid kooskõlas olema ka juba tehtud investeeringud. Vastavalt sellele tuleks sissemaksed uude pensionifondi suunata või olemasolevad osakud uue fondi osakute vastu vahetada. Osakute vahetamisel tuleks kindlasti arvestada, et selle tehinguga kaasnevad ka kulud – vanast fondist lahkudes tuleb tasuda osakute tagasivõtmistasu, mis ei või seaduse kohaselt olla kõrgem kui üks protsent osakute väärtusest. Kui vahetada kohustuslik pensionifond sama fondivalitseja valitsetava teise kohustusliku pensionifondi vastu, siis tagasivõtmistasu praktikas tihti ei rakendata.

SEE, ET FONDE SAGEDAMINI VAHETADA SAAB, EI TÄHENDA, ET NEID SAGEDAMINI VAHETAMA PEAB.

investeeringuriskide vähendamise ja riskitaluvuse muutumisest. Kui klient käib pangas nõustamisel ja saab teada, et tema kunagi valitud fond talle enam ei sobi, sest hindab nüüd varasemast rohkem turvalisust ja stabiilsust, tuleb fondi vahetamine rahulikule õuonele kasuks. Pensioniga ei mängita, need otsused peavad olema tehtud teadlikult ja pigem konservatiivselt.

See, et fonde sagedamini vahetada saab, ei tähenda, et neid sagedamini vahetama peab. Fondi tuleb ikka vahetada siis, kui konkureeriv fond sobivam tundub. Mõistlik on mõelda pensionikogumisele ja fondi sobivusele kord kahe- kolme aasta jooksul. Strateegia vahetamise põhjuseid tuleb ilmselt harvemini ette, teenuseosutaja vahetamine on juba ka muudest faktoritest. Pensionifondi vahetamisel peaks pidama silmas teenuseosutaja usaldusväärsust, fondide senist käekäiku ja teenuse kvaliteeti.”

OMA STRATEEGIAST LÄHTUMINE

„Kohustusliku pensionifondi osakute vahetamise või sissemaksete uude pensionifondi suunamise küsimuste otsustamisel tuleb osakuomanikul arvestada oma eesmärkidega,” märgib Siiri Tõniste. „Kui eesmärk on investeeringuid hajutada, annab selleks võimaluse sissemaksete suunamine uude fondi. Sissemaksete suunamisel tuleb osakuomanikul maksta avalduse tasu, kuid kulud ei kaasne.

Kui osakuomaniku eesmärk on investeerimisstrateegiat muuta, näiteks võtta suuremaid riske ning koos sellega oodata kõrgema tootluse kaasnemist või vastupidi,

ABIKS OTSUSTAMISEL:

www.pensionikeskus.ee
www.minuraha.ee
fondivalitsejate veebilehed

Pensionifondi valikul peaks inimene kokkuvõttes arvestama oma pensionieesmärkidega, eelseisva pensionikogumise ajaga ning riskitaluvusega.

Sampo Panga säästmis- ja investeerimisvaldkonna spetsialist Peeter Schamardin on veendunud, et võimalus sissemaksed ümber suunata ja osakuid sagedamini vahetada eeldab tarbijate teadlikkuse tõusu. „Pensionifondi valikul peaks toetuma praktilistele argumentidele. Mineviku tulemused ei mängi rolli tuleviku edu saavutamisel. Lähtuda tuleks fondi investeerimisstrateegiast. Strateegia peab sobima inimese investori profiiliga, st peab pakkuma parajal määral (mitte liiga vähe ega liiga palju) investeerimisrisiki ning toetama inimese investeerimise eesmärke. Alustuseks võiks vaadata pensionikontole ning saada aru sellest, mis seal toimub: kuidas pensionikogumine on läinud, kas ollakse plussis või miinuses jne. Kui olukord rahuldab, ei tasu fondivahetust ette võtta.”

FONDID PAREMINI VÕRRELDAVAD

Kohustuslike pensionifondide puhul muutuvad konservatiivsete pensionifondide investeerimispiirangud rangemaks. Kas konservatiivsesse fondi investeeritud varad on nüüd kaitstud?

„Eelnõus esitatud konservatiivsete pensionifondide investeerimispiiranguid puudutavate muudatuste panevate eesmärk on tõepoolest muuta sellist liiki pensionifondide investeeringud konservatiivsemaks. Seda, et konservatiivsesse pensionifondi investeerimisel osakuomanikul mingit riski ei oleks, siiski ka pärast eelnõu jõustumist väita ei saa,” selgitab Siiri Tõniste.

Peeter Schamardin kinnitab, et vähemalt üht konservatiivset fondi ehk võlakirjafondi peab omama iga teise samba teenusepakkuja. „Võlakirjafondid on oma olemuselt madala riskiga ning kogumispensionid käivitamisest alates on neilt oodatud pigem kapitali säilitamist kui kasvatamist. Võlakirjafondide lühiajalise tootluse vahe on kaks kuni kolm korda. Võlakirjad sisaldavad intressiriski – ohtu, et

PENSIONI TEISE SAMBAGA LIITUMISE NING MUUTMISE PROTSESSI PUUDUTAVAD MUUDATUSED:

- Liberaliseeritakse investorile kuuluvate (pensionifondi) osakute vahetamise sagedust (ühe korra asemel kolm korda aastas: edaspidi tähtsad kuupäevad 1. jaanuar + 1. mai ja 1. september; tähtaeg avalduse esitamisest selle jõustumiseni lüheneb vastavalt ühele kalendrikuule).
- Liberaliseeritakse maksete ümbersuunamise sagedust. Aastas ühe korra asemel saab makseid ümber suunata peaaegu kohe (kolme tööpäeva pärast).
- Tekib võimalus pensionifondi osakute osaliseks vahetamiseks. Seni sai vahetada kõik ühe fondi osakud korraga.
- Lihtsustatakse esitatavate avaldusi. Avalduste esitamisel tuleb rakendada ühesuguseid avalduse vastuvõtmise tasusid, olenemata kliendi valitud fondist.

intressimäärade ebastabiilsuse liikumise korral võib kaotada raha. Lisaks sellele on viimsetel aastatel lisandunud väga jõuliselt veel teinegi riskikomponent – emitendi krediidirisk ehk oht, et võlakirja väljaandja võib osutada osaliselt või täielikult maksejõuetuks. Majanduse tõusutsüklis on viimatinimetatud riski realiseerumise oht väiksem kui majandussurutise ajal ning krediidiriski ja intressiriski oskuslikult kombineerides on hea õnne korral võimalik fondijuhil saavutada kõrgemat tootlust kui konservatiivseid paigutusi tegeval fondijuhil. Samas nende riskide realiseerumise korral võib selliseid riske sisaldava fondi osaku väärtus jõudsalt kukkuda.

Praegu ei saa veel täie kindlusega öelda, milliseid piiranguid seadusemuudatus kehtestab, kuid arvatavasti vähendatakse suuresti fondide võimet võtta krediidiriski. Kuna investeerimine oma olemuses eeldab teatud riski võtmist, siis päris kindlat ei saa kunagi öelda, et investeeritud varad on nüüd täiesti kaitstud, kuid selge on see, et seadusemuudatus püüdleb selle olukorra poole.”

„Uue seaduse rakendamisel peaksid fondid muutuma omavahel paremini võrreldavaks,” arutleb Martin Rajasalu. „Enam ei konkureeri konservatiivsete fondide klassis riskantsed ja vähem riskantsed võlakirjafondid, vaid kõik on pigem vähese riski ja madala tootlusega. Tulevikus saab klient valida endale parima konservatiivse fondi, ilma et peaks kõrget riski kartma. Täna ei oska klient ilmselt konservatiivsete fondide riske võrrelda ega sealjuures fondijuhtimise kvaliteeti hinnata.”

Investeeringimine? See on imelihtne!

IVAR RAAV
Swedbanki eraisikute arvel-
dus- ja investeeringitoodete
osakonna valdkonnajuht

Elus tuleb aeg-ajalt ette olukordi, kus mõni uus tegemine tundub tohutult põnev, kuid kus kahtluseus esimest sammu tehes närib. Kes meist ei mäletaks aega, kus tuli hakata sõitma suurte laste jalgrattaga, ilma abiratasteta. Esialgu tundus see kole keeruline, pisut harjutades aga selgus, et sõit on imelihtne.

Sama moodi on investeeringimisega. Enamasti peavad inimesed seda tohutult keeruliseks, tegelikult on põhitõed väga lihtsad ja õigupoolest võib igaüks ennast investoriks nimetada. Ka otsus mitte investeerida on investeeringimisotsus.

KA KOGUMINE ON INVESTEERINGIMINE

Investeeringimine pole vaid aktsiate ostmine ja aktsiaturul kauplemine. Oma olemuselt on see raha kogumine, säilitamine või kasvatamine, mida suur osa inimestest iga päev teeb, olgu siis teadlikult või mitte.

Meie igapäevased vajadused määravad valdavalt ka meie otsused, mil moel rahaga ümber käia. Kui leiame, et peame looma reservi ootamatute elupöörde jaoks, täidame sellega füsioloogilist ja turvalisusvajadust. Võime piisava

NIISIIS ON INVESTEERINGIMINE VAHEND, MIS AITAB RAHULDADA VAJADUSI JA SAAVUTADA EESMÄRKE. VAJADUSTE KASVADES ASTUME INVESTEERINGIMIS- TREPIL AINA ÜLESPOOLE, TÄITES SELLEGA JÄRJEST SUUREMAID UNISTUSI.

varu korral olla kindlad, et töö kaotades saame söönuks ja meile jääb katus pea kohale. Nii kogume omale ellujäämise ja ohutuse raha.

Raha kogumine pensionipõlveks tagab samuti kõige esmasemad vajadused, annab aga lisaks võimaluse tegelda tunnustusvajadusega, säilitada tööaastate järel enesehinnang ja ühiskondlik staatus. Miks mitte investeerida selleks, et saada ka kuldseil aastail iseendale ja lähedastele kingitusi teha?

Stardiraha kogumine lapse elluastumiseks tähendab kindlasti eneseteostust. Lapse heale elule aitamine läheb korda igale vanemale ning säästetud rahaga saab ühekorraga täide viia nii iseenda kui ka lapse unistusi. Niisiis on investeeringimine vahend, mis aitab rahuldada vajadusi ja saavutada eesmärgi. Vajaduste kasvades astume investeeringimistrepil aina ülespoole, täites sellega järjest suuremaid unistusi.

ESIMENE SAMM: KAITSE RISKIDE VASTU

Investeeringimine algab sageli kindlustundest. Kui inimesel ei ole veel kogutud raha, millega end ootamatuste vastu kaitsta, on kõige lihtsam luua iseendale ja oma perele turvatunnet elukindlustusega. Iga kuu väiksemad summasid tasudes võib olla kindel, et niigi raskes olukorras pere ei pea halvima juhtudes muretsema veel selle pärast,

kuidas edaspidi hakkama saada või näiteks varem võetud laenukohustust täita.

Elu kindlustamiseks on võimalik valida mitme lahenduse vahel. Kindlustada saab laenujäägi, samas tasub riske maandada ka suuremas summas, tagades lähedastele raskel hetkel ühe- kuni kolmeaastane harjumuspärane sissetulek.

TEINE SAMM: RAHALINE TURVATUNNE

Lisaks kindlustamisele on tähtis koguda varuraha, seda eriti praeguses majanduskeskkonnas. Üldlevinud praktika kohaselt peaks igal inimesel olema varuks kolme kuni kuue kuupalga jagu raha, millega ei tasu riskida, näiteks osta aktsiade, investeerida fondidesse vms. Kõige lihtsam, turvalisem ja mugavam on alustada

kogumishoiusest, mille võib avada kas või saja krooniga ja millele saab raha alati juurde lisada. Kogumishoiusele on võimalik kõrvale panna summasid endale sobivas tempos ja meelepärases suuruses. Talle pandud säästud hakkavad kohe intressi teenima. Nii on võimalik raha inflatsiooni eest kaitsta ning tagada selle turvalisus. Eesmärk ei peaks olema kiire kasv, vaid pigem stabiilsus. Kui eesmärk on aga teatud summa (nt tulumaksutagastus) kõrvale panna, kuid regulaarseid juurdemakseid pole plaanis teha, sobib hästi tähtajaline hoius. See on riskivaba ja teenib kindlat intressi.

Pikemaks ajaks saab raha paigutada ka investeeringimishoiusele, mille tähtaeg on tavaliselt kaks-kolm aastat. Hoiuse eelis on hoiusumma säilimise garantii ehk hoiustatud summa saab igal juhul tagasi. Teenitav intress on seotud hoiuse alusvara (väärtipaberite, fondiosakute, börsiindeksite vms) väärtusega. Kui alusvara väärtus suureneb, teenib hoius intressi.

Kui peres kasvavad lapsed, on hea säästa nendegi tuleviku tarbeks. Nooremate laste jaoks sobib koolifond, kuhu on võimalik haridusraha koguda regulaarselt ja pikaajaliselt.

KOLMAS SAMM: KVALITEETNE ELUSTANDARD

Kui raha kogumine, säilitamine ja vähesel määral kasvatamine ühel päeval liiga argine tundub, võib uurida

Foto: Shutterstock

MIS SAAB EURO TULEKUL TÄHTAJALISEST, KOGUMIS- VÕI INVESTEERINGIMISHOIUSEST?

Kõik kroonihoiused arvestab pank automaatselt eurodesse ning sellega ei kaasne teenustasu. Hoiuste tingimused (intressimäär, tähtaeg) ei muutu ning lepinguid ümber tegema ei pea. Kogumishoiusele regulaarseid sissemakseid tehes ei pea püsikorraldust muutma, see läheb eurole üle automaatselt. Euro kasutusele võtmine ei mõjuta pankades olevaid eurohoiuseid. Need ongi juba õiges vääringus ja neid ei ole vaja ega majanduslikult mõttekas muuta. Alates eurole ülemineku päevast uusi kroonihoiuseid avada ei saa ning alles jäävad eurodes ja võõrvalutades avatud hoiused.

Tegu on finantsteenustega. Teenusepakkujateks on Swedbank AS, Swedbank Varakindlustus AS ja Swedbank Investeeringimisfondid AS. Tutvuge artiklis kirjeldatud teenuste tingimustega kodulehel www.swedbank.ee ning konsulteerige pangatöötajaga.

NELJAS SAMM: VÄÄRIKAS PENSIONIPÕLV

Kindlasti tasub raha kõrvale panna vanaduspõlveks, eriti olukorras, kus riik sellele soodustusi teeb. Eestis kehtib pensionile kolme samba süsteem: I sammas ehk riiklik pension, II sammas ehk kohustuslik kogumispension ja III sammas ehk vabatahtlik kogumispension. Saavutamaks parimat pikaajalist tulemust, on arukas kasutada kõigi kolme samba võimalusi. III sammas ei ole kellelegi kohustuslik, kuid kindlasti tasuks uurida eri lahendusi ning sobivuse korral kasutada soodsat võimalust teha tuleviku tarbeks paigutusi. Teistest kogumisviisidest eristavad II ja III sammast maksusoodustused, mis annavad kogujale igal aastal kasu tulumaksutagastusena. Üldakse, et väikesed võidud aitavad suurte eesmärkideni, ning pensionisammaste puhul peab see kindlasti paika.

VIIES SAMM: PÄRANDAMINE

Neil investoritel, kes on oma investeeringutega juba nii kaugel jõudnud, et mõtlevad finantsvarade pärimisele, on mõistlik paigutada vara veelgi süvendatumalt. Selleks on olemas eraldi varahalduslahendused. Pole tähtis, millisel investeeringimistrepil astmel ollakse, peamine on vastavalt vajadustele leida üles just endale oluline. Kui eesmärgid on selged, muutub ka lahenduste valimine lihtsamaks. Valikute tegemisel tasub kindlasti nõu pidada spetsialistiga, sest mitte keegi meist ei saa olla asjatundja igal alal.

võimalusi, kuidas oma vara kiiremini kasvatada. Tuleb vaid meele pidada, et traditsioonilise investeeringimisega kaasnevad ka suuremad riskid. Traditsioonilise investeeringimisega hakatakse valdavalt tegelema siis, kui elementaarsed vajadused on kaetud ja esiplaanile kerkib soov rohkem kui kolme aasta perspektiivis jõukust kasvatada ning olemasolevat vara säilitada või kasvatada. Siis on inimestel tihti peale ka rohkem vabadust ja julgust riskida, seda õilsal eesmärgil teenida raha unistuste täitmiseks. Jõukuse kasvatamiseks on parim võimalus regulaarne investeeringimisfondidesse paigutamine või fondide kombinimine hoiustega, mille puhul peab arvestama riskiga: investeeringu väärtus võib ebasoodsas turuolukorras

kahaneda. Fondide valik on suur, hoiustele alternatiivi otsides tuleks esmalt vaadata näiteks võlakirjafonde sisaldavate fondifondide poole. Riski arvestades on soovitatav investeerida vähemalt kolmeks aastaks. Kuna fondide väärtus võib aja jooksul suuresti kõikuda, sobib selline investeeringimine inimesele, kellel on olemas baasteadmised aktsiaturgudest ja kaasnevatest riskidest. Samuti eeldab jõukuse kasvatamine võimalust paigutada fondi iga kuu vähemalt tuhat krooni. Vastasel juhul hakkavad teenustasud mängima liiga suurt rolli. Igal juhul tasub fondide plussid ja miinused hoolikalt läbi mõelda ning vajadusel küsida nõu spetsialistilt, kes on olemas igas pangas ning kelle ülesanne ongi investeerijaid toetada.

Kahekäiguline kosumine

Varakevadel Eesti majanduse pinnale tekkinud rohelised võrsed on vahepeal vett ja muud head-paremat juurde saanud ning sirgunud päris korralikuks kahekäiguliseks kosumiseks, kus välisnõudlusest sõltuvad harud liiguvad täiskäigul, samal ajal kui siseturule tootvad ettevõtted saavad vaevalt kohalt minema.

HARDO PAJULA
ASi SEB Pank majandusanalüütik

Heale tujule on omajagu vunki juurde andnud ka ELi rahandusministrite otsus toetada Eesti avaldust eurotooni liikmeks astumiseks. See kauaoodatud peanoogutus andis ühelt poolt eelmisel aastal kärpekääridega töötanud vähemusvalitsusele tublisti iseteadvust ning lohutas kärbituid, et nende ohvrid pole olnud päris asjatud.

Praegune kohaltvõtt on toetunud siiski pigem suuremate kaubanduspartnerite ootamatult tugevale taastumisele kui euroga kaasnevatele välisinvesteeringutele, mis allakirjutatu mulje järgi olid eelmisel aastal peamiseks poliitiliseks kärpepõrandiks. Nii on kolme suurima välisriigi – Soome, Rootsi ja Venemaa – sisseveo aastased kasvumäärad viimastel kuudel kõikunud järjekindlalt 20% kandis, kusjuures eriti jõudsalt on kasvanud Rootsi ja Venemaa import. Need muutused ongi Eesti ekspordi kraavist välja tirinud, nii et meie n-ö puhas väljavedu – kust transiidipõhised naftasaadused välja on roogitud – kasvas mais aastatagusega võrreldes koguni 37%. Oodatust suurem ekspordiedu on omakorda ergutanud töötlevat tööstust – olemasoleva majanduskasvu peamist mootorit.

KASVU TAGA ON INVESTEERINGUD KAUBAVARUDESSE

Kasv on tõepoolest tagasi pöördunud, seda isegi SKT tasemel ja aastatagusega võrreldes. Teises kvartalis

tõusis SKT aastane kasvutempo 3,1%, mis on selles vallas viimase kahe ja poole aasta esimene positiivne number. Kasvuallikate ülevaatus näitab aga seda, et välissektori panus oli muutunud negatiivseks. Viimane tõsiasi on omakorda ilmses vastuolus meie juhtväitega, et hiljutise kosumise taga seisab esmajoones ekspordile toetuv töötlev tööstus. Vastuoksuse lahendus peitub sisenõudluse osiste lähemas vaatluses. Nimelt selgub, et ainsaks kasvavaks komponendiks olid investeeringud varudesse, mille teise kvartali kasvupanuse ulatus koguni 8,1%ni. Seega saavad meie arvates rahvatulu- ning väliskaubandus- ja tööstusstatistika kokku oletuses, et nimetatud varusid koguti teises kvartalis peaaugult välisnõudluse rahuldamiseks, mis viitab aga omapuhku sellele, et eelolevates kvartalites peaks rahvatulustatistikas mõõdetud majanduskasv jälle ühelt kontolt (investeeringutelt varudesse) teisele (ekspordile) üle kolima.

- **TAASTUMIST VEAB EKSPORT**
- **TÖÖTUS JÄÄB KÕRGEKS**
- **ÜLEMINEK EUROLE JAANUARIS**

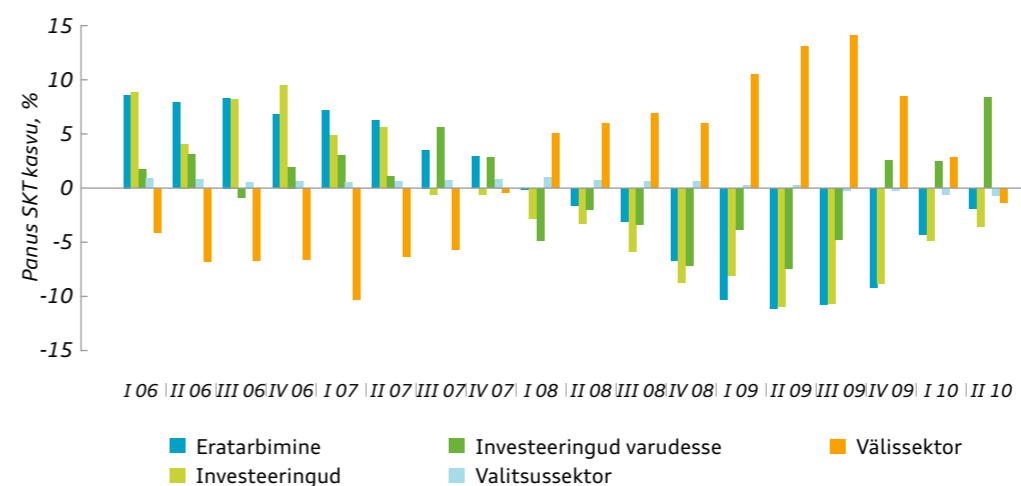
Kõnealune olemuslikult tehnilise iseloomuga hüpotees kätkeb endas aga majandustsükli praeguse arenemisjärge võtmeküsimust: kui püsikindel on praegune ekspordil rajane kasv ning mil määral on sisenõudlus võimeline edasiliikumist toetama, kui välisnõudluse hoog peaks kord otsa saama?

Kuigi meie piirkondlik väljavaade 2011. aastaks ei ole kevadest alates oluliselt muutunud – üheksa suurima kaubanduspartneri kaalutud keskmine kasvumäär on endiselt 3,1% –, arvame nüüd, et töötus langeb eelolevatel aastatel tunduvalt aeglasemalt, kui kevadprognoosi koostamisel eeldasime. Peamine põhjus on see, et töötuse määra senine langus on kevadel prognoositud olnud aeglasem. Teine argument on vast see, et isegi toodangu mahtu kasvavad majandusharud (eelkõige töötlev tööstus) pole vähemasti ametliku statistika järgi veel oma

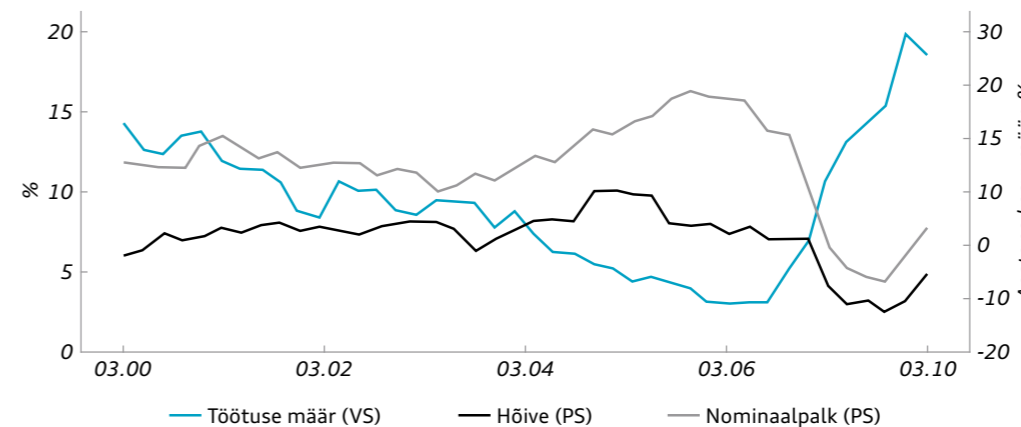
hõivetasemeid kasvatama hakanud. Kui kevadprognoosis pakkusime selle aasta töötuse määraks 15%, siis pärast teise kvartali 18,6% on selge, et sel ennustusel pole ette nähtud täituda. Seetõttu oleme tõstnud nii oma 2010. kui ka 2011. aasta töötuse kasvuprognoose kolme protsendi võrra, vastavalt 18% ja 16%ni. Meie esimest korda avaldatav 2012. aasta töötuse määra prognoos on 15%. Kuna need parandused tähendavad seda, et sisenõudluse toetus hakkab olema varasemalt oodatust mõnevõrra nõrgem, oleme ühtlasi kärpinud ka 2011. aasta majanduskasvu prognoosi 1% võrra (5%lt 4%le) ja ootame sama kiiret kasvu ka 2012. aastaks. Peamiseks positiivseks üllatuseks võibki olla uus välisinvesteeringute laine, kui arusaam euro tulekust Eestisse tasapisi piiritaaguste rahapaigutajate teadvusesse sөөbib. Tegelikult ongi juba otseste investeeringute maht 2007.–2008. aasta madalaimatel tasemetel üles kerkinud ning ega meie väiksuse juures ole üsna suureks tõukeks tea mis suuri mahtusid ju vajagi.

Mis puutub käimasolevasse aastasse, tõstame praeguse ekspordikonjunktuuri toel kevadist kasvuprognoosi 0,3% võrra (2%lt 2,3%le). Sisuliselt arvame seda, et tänane tugev välisnõudlus rajaneb ka ise laiemas plaanis varude täiendamisel ning on seetõttu ajutise iseloomuga. Kui selle mõju kord raueb, tõusevad tööturu olukorrast ja erasektori võlakooormuse vähendamise püüetest tingitud kasvu pärssivad tegurid taas esiplaanile. Mis puutub võlakooormusesse, siis see väheneb endisel tempos umbes 5% aastas ning võrreldes 2008. aasta lõpuga on Skandinaavia pankade siinsed tütreid oma peakorteritele tagasi maksnud ühtekokku ligi 2,2 miljardit eurot. Tööturg peegeldab majanduse kahestunud loomust, mida iseloomustavad harudevahelised süvenevad erisused. Teises kvartalis vähenes koguhõive aastatagusega võrreldes endiselt 5,7%, samal ajal kui keskmine nominaalpalk kasvas juba 1,2%. Palgakasvu haruline struktuur näitab aga jälle seda, et 1,4% andis töötlev tööstus, mis tähendab omakorda seda, et kõikide muude tegevusalade ühispanus oli ikkagi veel negatiivne. Kui hõive juurde korras tagasi tulla, siis teises kvartalis oli ehitussektori

Nõudlusosiste kasvupanused

Töötus, hõive ja nominaalpalk

töökohtade arv kukkunud oma tipust ei rohkem ega vähem kui 53%. See kõik võib viidata sellele, et Eesti majanduse ees seisab pikem struktuurse töötuse periood, kus tööjõu suhtelise nappusega üksikutes segmentides kaasneb selle ülepakkumine paljudes teistes. Hiljutine elavnemine kauba- ja vähemal määral tööturul on juba mõju avaldanud ka toodete ja teenuste hindadele. Eesti väljus üheksakuulise deflatsiooniperioodist juba märtsis ning viimastel kuudel on aastane inflatsioonimäär pendeldanud 3% kandis. Inflatsioonisurve oodatust kiirem tagasipöördumine kevadel sunnib meid tõstma 2010. aasta hinnatõusu prognoosi 2,5%ni. Kahe järgmise aasta väljavaadete osas tuleb silmas pidada mitut asjaolu. Kõigepealt seda, et tööjõu nõudluse üldine olukord hinnatõusu ilmselt ei soodusta. Samas on struktuurse töötuse tingimustes täiesti võimalik see, et pinged tööturu üksikutes nurkades võivad kulud

kergitama hakata küll. Kas need hajaasustatud kulurivepunktid mõjutavad üldise hinnatõusu muutusi ehk inflatsiooni, sõltub juba rahapakkumisest. Siin ongi konk. Meie eelseisev liitumine eurotooniga kujutab endast täht-

EESTI PANGANDUSTURGU VALITSEVAD VÄLISPANGAD VIVAD VABANEVA RAHA KOJU TAGASI, NII ET RESERVINÕUDE VÄHENEMISE MÕJU LAIEMALE RAHAPAKKUMISELE JÄÄB VÖRDLEMISI PIIRATUKS.

sat pöördepunkti iseäranis rahapoliitikas, aga võimalik, et ka majanduspoliitikas üldisemalt. Esimene tähtis muutus on kohustusliku reservinõude alandamine hiljutiselt 15%lt 2%le jaanuaris. Kuigi see samm võib põhimõtteliselt rahapakkumist väga suure osas mõjutada, ei oleks ilmselt päris õige seda ka üle tähtsustada. Nimelt oleme arvamisel,

et Eesti pangandusturгу valitsevad välispangad viivad vabaneva raha koju tagasi, nii et reservinõude vähenemise mõju laiemale rahapakkumisele jääb võrdlemisi piiratuks. Arvame, et laenukasv jääb eelolevatel aastatel küllaltki tagasihoidlikuks ning rahapakkumine kasvab reaaltoodangu enam-vähem samas tempos, mis jätab inflatsioonile võrdlemisi vähe laskemoona. Seetõttu oleme alandanud 2011. aasta inflatsiooniprognosi 1% võrra (3%lt 2%le) ning ootame sama kiiret inflatsiooni ka 2012. aastal.

EELARVEPOLIITIKA LÖDVENEK

Üheks silmapaistvaks hiljutise kohanemise ohvriks oli jooksevkonto puudujääk, mis jõudis 17,2%lt SKTst 2007. aastal 4,5%se ülejääki vaid kaks aastat hiljem. Ootame kerget (2% SKTst) ülejääki ka sellelt aastalt. Meie peastsenaarium oma aeglaselt langeva töötusega, nõrga sisenõudluse ja ekspordile toetuva kasvuga eeldab seda, et jooksevkonto jääb ka aastateks 2011–2012 enam-vähem tasakaalu. See prognoos rajaneb suuresti oletusel, et fiskaalpoliitikas lähiajal suuri muutusi ei toimu. Ent paraku ei ole me selle oletuse paikapidavuses täiesti veendunud ning ega väga üllatu, kui eelarvepoliitika tulevatel aastatel mõnevõrra lödveneb. Kas ja mil määral see juhtub, sõltub omakorda sisepoliitilisest arengust. Arvame, et ametis olev koalitsioon võtab ühisrahale üleminekuga kaasnevast aastavahetuse ilutulestikust välja viimase. Seejärel jääb valimisten veel veidi rohkem kui kaks kuud. Kui selle aja jooksul just midagi pöörutat ei juhtu, moodustavad nad ka kevadel uue valitsuse, mis peab vastamisi seisma kokkukuivanud maksubaasi ja lubadusega jätkata riigipoolseid makseid teise samba pensionifondidesse.

Sedamööda, kuidas keskvalitsuse väga madal võlakooorm ja käibeveõetud euro võimaldavad valitsusel vähemasti mõnda aega piisavalt madala intressimääraga laenu võtta, on täiesti võimalik ja tõenäoline, et aastatel 2011–2012 leiab aset pööre suurema fiskaalse lubatavuse suunas (mis ei pruugi tähendada ilmingimata ohjeldamatut üleaisalõõmist).

Rahandusministerium nägi oma augusti majandusprognoosis ette 1,6% (2011) ja 2,3%lise valitsussektori puudujäägi. Tulenevalt meie veidi tagasihoidlikumatest tööturu arengu ja kasvu väljavaadetest on meie puudujäägi prognoosid mõnevõrra suuremad: 2,5% (2011) ja 3,0% (2012).

Perekonnaseadus ei usalda lapsevanemaid

KÜLLI VÄRNIK
kylli.varnik@ekspress.ee

Kui lapse tulevikku tahetakse kindlustada väärtpaberikonto kaudu, peab uue perekonnaseaduse järgi läbima kadalipu maakohtus ja omavalitsuses.

Noor pere, kes aastaid lisaraha investeerimisega teeninud, otsustas lapse tulevikku kindlustamiseks osa kõrvale panema hakata. Perepea on 14aastase investeerimiskogemusega, selle ajaga kolm börsikriisi üle elanud ja nendest edukalt väljunud. See julgustas teda ka lapse tulevikku kindlustamise nimel väärtpaberikonto kasuks otsustama. Plaaniti avada lapse enda väärtpaberikonto ja sinna regulaarselt väärtpabereid soetada. Suur oli aga üllatus, et 1. juulil jõustunud perekonnaseaduse kohaselt on vanematel lubatud lapse nimel

väärtpaberitehinguid teha vaid kohtu nõusolekul. Ei ole vahet, kas laps on saanud väärtpaberid pärides, kingituseks või on tegu vanemate sihikindla heasoovikkusega. SEB kommunikatsioonijuht Silver Vohu väitel kandsid osa vanemaid seadusemuudatuse jõustumise eel laste väärtpaberikontodelt väärtpabereid mujale ja sulgesid kontod. Osa vanemaid, lootuses edasisteks tehinguteks kohtult luba saada, paanikaga kaasa ei läinud. Nii lootis ka see noor pere, ja perepea otsustas kohtukadalipu läbida. Väike ülevaade koos kommentaaridega teistele õpetuseks või hirmutuseks.

3. JUULI 2010

Taotlus asukohajärgsele maakohtule.

Lihtkirjalikus vormis avaldus hagita perekonnasjas. Saab esitada ka elektrooniliselt, ID-kaardiga allkirjastatult.

Taotluse sisu:

1. Üldosa.
2. Eestkostja investeerimisvõimekuse kinnitus järgnevalt:
- 2.1 kõikvõimalikes vaadetes investeerimisportfelli aruanded ja -graafikud viimase kümne aasta kohta;
- 2.2 investeerimisstrateegia kirjeldus.
3. Taotlus esindada eestkostetavat väärtpaberitehingute tegemisel, mis koosneks:

3.1 kõikvõimalike väärtpaberite loendist, millega opereerimiseks luba taotletakse;

3.2 kõikvõimalike tehingute loendist, milleks luba taotletakse.

Taotluse lisad: kõigi suuremate väärtpaberipositsioonide alusvara andmed.

„Läksin täispanga peale ja otsustasin ennetada igasugu tulevase vastulööke. Põhjalik avaldus hõlmas kõikvõimalikke ja võimatuid tehinguid, mida mõtlesin tulevikus teha tahtvat. Esilagu oli avaldus mahuliselt nii suur, et maakohtu server tõrkus seda vastu võtmast. Tegin siis graafikuid pisut väiksemaks ja jätsin mõne lisa välja. Paberikandjal sai avaldus koos lisadega paarikümne lehekülje ringis.”

5. JUULI 2010

Laekus asja menetluse võtmise määrus.

See sisaldas muu hulgas alljärgnevaid punkte:

1. TsMS §552 alusel on kohus otsustanud küsida ka kohaliku omavalitsuse seisukohta, kas avalduses esitatud tehinguks vanemale nõusoleku andmine on kooskõlas lapse huvidega.
2. TsMS §219 alusel on kohus otsustanud määrata lapse huvide kaitseks riigi õigusabi seaduses sätestatud korras riigipoolse advokaadi, kelle nimetab kohtule Eesti Advokatuur.
3. 14 päeva jooksul peab vanem esitama kohtule kõigi kontode viimase kuue kuu väljavõtted.

tõsise probleemi, tuleb igal juhul välistada võimalus, et järjekordse börsibuumi ajal tormaksid väärtpaberitega kaupleva tuhandet lapsevanemad, kellel võivad küll olla parimad kavatsused, kuid olematud teadmised. Kokkuvõttes on tähtis rõhutada seda, et tehingute tegemisel lapse varaga peavad esikohal olema lapse, mitte vanemate või krediidiastutuste huvid. Vanemate isiklikud huvid on meie hinnangul esiplaanil järgmistel juhtudel:

- vara paigutatakse lapse nimel omandatud väärtpaberitesse, et vältida võlausaldajate nõuete rahuldandmist selle vara arvelt ja säilitada samas sisuliselt omaniku positsioon;
- omaenda tulumaksukohustuse optimeerimine väärtpaberite ülekandmisega lapsele ja seeläbi lapsele kuuluva tulumaksuvabastuse kasutamiseks, et säilitada samas sisuliselt omaniku positsioon.

4. Isikute (sh abikaasa kui puudutatud isiku) ärakuulamine avalduses esitatud asjaolude selgitamiseks toimub 28.09.2010.

„Mulle jäi arusaamatuks, miks on vaja omavalitsuse seisukohta. Veelgi selgusetum oli, miks määratakse minu üheksa kuu vanusele lapsele riigipoolne advokaat. Tunne oli justkui kurjategijal, kes tahab oma lapsele tulevikus n-ö käru keerata.

Kuna ülekuulamine toimub alles septembri lõpus, ei saa ma lapse tulevikku kindlustamiseks kolm kuud midagi teha. Tänapäeva finantsmaailmas on see pikk ja oluline aeg.”

10. JUULI 2010

Esitatakse kohtule kontode viimase kuue kuu väljavõtted.

„Kuna kontosid on kuues pangas ja kõiki neid viimase poolaasta jooksul aktiivselt kasutatud, moodustus kena patakas.”

ANDRUS ALBER

NASDAQ OMX Tallinna juhatuse esimees

See lugu räägib ühe pereisa juhtumist, kuid investeerimisfoorumitest on näha, et tema pole ainus. On olnud neidki, kelle taotlust pole kohus isegi menetluse võtnud. Näidet sellest, et asju kiiresti ja sisuliselt arutatakse, pole kuulnud. Minu arust tekib muret see, et riik palkas suisa vandeadvokaadi tavalise pereisa vastu, kes pärast kohtulahingut on kaalumas advokaadi palgamist, sest muidu on vaidlus selgelt ebavõrdne. Erinevalt kinnisvaraturust toimub areng väärtpaberiturul minutite või päevade jooksul, aga tänaseks pole lapsevanem juba üle kolme kuu nende investeeringutega midagi teha saanud. Kui sel suvel oleks olnud tõusu asemel paljudel maa-ilmaturgudel langus, oleks isa pidanud jõuetult väärtpaberite väärtuse langust pealt vaatama. Kas see on siis lapse huvides? Mind häirib teema juures veel see, et ühtekokku pannakse vanemad, kes tahavad oma palgast iga kuu lapsele väärtpabereid juurde osta, ja need, kes haldavad pärandvara. Mõlemal juhul peab küsima kohtult luba. Kui vanem lapsele üldse vara ei kogu, on kõik hästi ja see ei huvita kedagi. Kui vanem otsustab aga aktsiaid või investeerimisfondi osakuid osta, hakkab riik (kohtu kaudu) hindama, kas ta seda teha tohib. Enne 1. juulit oli lapse väärtpaberikontole sääste koguvaid vanemaid mitu tuhat. Miks neid juba ette ei usaldada?

27. JUULI 2010

Kohaliku omavalitsuse ametnikud külastavad kodu.

„Kaks prouat küsisid abikaasalt, kas tal pole midagi selle „aktsiavärgi” vastu, mille kohta neile kohtult järelepärimine tuli. Abikaasa vastas, et ei ole jah. Selle peale öeldi „ähah” ning jutt veeres lasteaiakohtade ja muude teemade peale.”

28. SEPTEMBER 2010

Esimene istung. Kestus 1,5 tundi.

Kohus kuulab ära perepea, tema abikaasa ja riigi õigusabi korras lapsele määratud advokaadi ütlused, kes esitas oma seisukohavõtu lõppsoonas soovitusena jätta taotlus täies ulatuses rahuldumata!

Omavalitsuse seisukoht: taotluse esitaja eesmärk koguda lapsele kapitali investeerimistegevuse kaudu on positiivne ning neil ei ole alust kahelda, et seda lapse huvides ei tehta.

Istungi lõpuks otsustas kohus, et menetluse on vaja kaasata sõltumatu väärtpaberiekspert. Advokaadil on kümme päeva aega esitada väärtpaberieksperti kohale kandidaat. Järgmise istungi kuupäeva seniks paika ei pandud.

„Lapsele määratud advokaadi põhjendused olid investeerimistehnilised. Püüti tõestada, et antud olukorras tegutseb lapsevanem tegelike eesmärkide vastaselt. Kohtunik väljendas korduvalt ja selgelt oma halvustavat suhtumist väärtpaberinvesteeringutesse ning ausalt öeldes ilmnes üsna kiiresti ka tema täielik ebakompetentsus selles valdkonnas. Jäi mulje, et tema silmis on börsivärg mingi hasartmänguruse alamharu, millega üks „korralik inimene” ei peaks tegelema. Alternatiivina lapse tulevikku kindlustamiseks soovitati soetada kinnisvara.”

Foto: iStockphoto

13. OKTOOBER 2010

Kümme (pluss viis) päeva on möödunud, kuid väärtpaberieksperti ja uuest istungist teateid ei ole. Samuti pole perepeani jõudnud eelmise istungi protokollid.

Perepea pärimisele antakse ebalevaid vastuseid.

„Ekspert on määratud, aga kes see oli, täpselt ei mäleta. Järgmise istungi aega ei oska veel öelda, see selgub siis, kui ekspert on oma töö teinud. Arvestage, et meil on järjekorras 120 istungit. Oodake, küll anname teile teada.”

Perepea ootab. Järgmiseks istungiks plaanib ta palgata advokaadi, sest üksi sellise armee vastu astuda tundub ebavõrdne.

Seadust kommenteerinud nõuniku lause „Selgitate kohtunikule üks kord ära, et olete vilunud investor, ja kogu väärtpaberitur on teie ees valla” on vist suusoojaks öeldud.

SAAGA JÄTKUB...

Asjade käiguga saab end kursis hoida börsi blogides www.investmentor.ee ja LHV foorumit www.lhv.ee/forums.

HELVE SÄRGAVA

Harju maakohtu esimees

Seaduse kohaselt annavad loa teha alaealiste eest tehinguid alates 1. juulist 2010 kohtud.

Selleks tuleb isikul, kes soovib alaealise eest tehingut teha, pöörduda avaldusega kohtusse. Avaldusi menetletakse hagita menetluses.

Kohtusse pöördumine iseenesest ei tähenda veel seda, et isiku taotlus tingimata rahuldatakse. Menetluse käigus selgitatakse välja kõik asjaolud ning kindlasti on tähtsaimad just lapse huvid, sest tegu on ju ikkagi tema varaga.

Seaduse kohaselt on taoliste taotluste menetlemine antud nii kohtuniku kui ka abikohtuniku pädevusse. Kuna 1. juulist abikohtunikke veel ametisse rakendatud ei ole, siis täiesti loomulikult lahendavad neid taotlusi kohtunikud ning sellest johtuvalt suureneb ka nende töökoormus. Kuigi seadusandja ei ole seesuguste taotluste lahendamiseks konkreetselt tähtaega kehtestanud, püüavad kõik kohtunikud neid lahendada nii mõistliku ajaga kui vähegi võimalik. Olgugi et kohtunikud taolisi asju varem arutanud ei ole, olen veendunud, et neil on olemas vastav kompetentsus, sest seadused muutuvad ja täienevad ju pidevalt, aga kohtunikud koolitavad end kogu aeg. Samas pean vajalikuks märkida ka seda, et kohtuniku jaoks on kõik tema menetluses olevad asjad tähtsad ning ühtegi kohtuasja teiste eelistada ei saa.

Investori informatsiooniallikad

ERKO REBANE

LHV Panga analüütik

Edukate investeerimisotsuste langetamise üks nurgakivi on avalikkusele mõeldud informatsiooni kiire kättesaadavus ning sellel põhinev analüüs.

Kui mõni aasta tagasi lubas kaotada-pole-võimalik-turg mugavalt toetuda osta-ja-hoia-strateegiale, tuleb investoril praeguses makromajanduslikus keskkonnas varasemast pingsamalt infovoogu jälgida ning positsiooni võtmise/likvideerimise ajastamisega tegeleda. Päevalehtede sirvimine ning välismaiste meediaväljannete (nagu WSJ, Bloombergi, The Economisti) kodulehtede külastamine annab üldjuhul piisavalt hea ülevaate turul toimuvast arengust. Globaalsete makro- ja mikromajanduslike uudistega jooksvalt kursis hoidmine on kasulik just sellest aspektist, et lihtsustab geograafiliste eripärade tajumist ning sealt johtuvalt annab parema lähtepunkti *top-down* analüüsis, kus potentsiaalsete investeringuteni jõudmine algab makromajanduslike trendide uurimisest.

Mida aktiivsemalt isiklike investeringute juhtimisega tegeletakse, seda suuremaks kasvab *mainstream*-meedia kõrval huvi finantsuudiste vastu alternatiivsetes kanalites.

Facebooki, Twitteri ja mitmete teiste sotsiaalse haardega võrgustike tõttu loetakse blogi pidamist surevaks hobiks. Ühe erandina kerkivad esile rahanduse ja majanduse arvamisleheküljed, kus endistel ja praegustel Wall Streeti töötajatel meeldib end laiemale lugejaskonnale kuuldavaks teha. Neis leiduvad mõttematerjalid ja seisukohad erinevad tavameedias avaldatud artiklitest, sest teemad käsitluses ei kardeta olla otsekohesed ning subjektiivsed. The Big Picture, Calculated Risk, Naked Capitalism, Zerohedge, The Pragmatic Capitalist on väike valik pikast bloginimekirjast, millest paljude jaoks on saanud kohustuslik lugemismaterjal igapäevases infohankes. Tihti leiab sealt arutelu teemadel, millele laiem meedia pole jõudnud tähelepanu pöörata. Ühtlasi vahendatakse aeg-ajalt pankade põhjalikke analüüse (tasuta), mis muidu eeldavad varaga konto omamist vastavas finantsasutuses.

Arvukatel juhtudel on blogide eestvedajad fondide juhid või mõnel muul viisil varahaldusteenusega seotud, sest tap kasutatakse arvamuse avaldamist uute klientideni

ULATUGU VEEBILEHITSEJAS INFOKANALITE JÄRJEHOIDJATE ARV KÜMNETE VÕI SADADENI, INVESTORI PIIBLIKS PEAKS JÄÄMA ETTEVÖTTE RAAMATUPIDAMISARUANNE.

jõudmiseks või meedias laiemal kolapinna saamiseks. Ka neil on vaja leiba teenida, mis aga tihti avaldub sügavalt negatiivsete sõnumitega agiteerimises. Igaühel on õigus oma arvamusele, kuid investoril tasuks alternatiivsesse uudiste kanalisse suhtuda alati teatud reserveeritusega. Aktsiaturgusid kõigutav volatiilsus on teinud paljudest investoritest kauplejad, sest vahelduvate meeleolude tõttu peetakse targemaks lühiajaliste tõusude järel kasumeid kiiresti lukku lüüa. Selline tendents kujundab vajaduse vahetu info järele, mida suuresti pakuvad juba tasulised infokanalid. Individuaalsete investorite ja selle valdkonna professionaalide üheks populaarseimaks töövahendiks loetakse portaali briefing.com, kus alates 40 dollari suuruse kuutasu eest pakutakse reaaliajase börsiuudiseid, ülevaateid ettevõtete majandustulemustest, aktsiasoovitusi ning palju muud huvitavat. Piir tasulise ja tasuta juurdepääsuga finantsportaalide vahel on viimastel aastatel muutunud siiski hägusemaks. Investorite lahutamatu abimehed Google Finance ja Yahoo! Finance koondavad mugavalt ühte kohta kogu vajaliku info, alates ettevõtte ajaloolistest majandusnäitajatest, lõpetades värskeste uudiste ja reaaliajase hinnainfoga. Just viimasele on investoritel traditsiooniliselt olnud juurdepääs kas isikliku kauplemisplatvormi või mõne tasulise registreerimisega internetilehekülje kaudu. Reaaliajase info kättesaadavus on tähtis just seetõttu, et aitab investoritel teha raha paigutamisel paremini läbitõttud ja ajastatud otsuseid. Ulatugu veebilehitsejas infokanalite järjehoidjate arv kümnete või sadadeni, investori piibliks peaks jääma ettevõtte raamatupidamisaruanne. Uudiste portaalid suudavad tänapäeval pressiteadete põhjal artikli valmis genereerida sekunditega, jagades turule esimese vihje, kuhu suunas üks või teine aktsia liikumas on. Kuid käibe- ja kasuminumbri ei räägi tavaliselt kogu lugu, mistõttu võib aruande läbitöötamisel pisemagi detaili selgumine anda investorile võimaluse teiste ees seda ühte ja ainsat eelist saavutada.

Investeerimismess „Rahakompass 2010”

24. oktoobril kell 10–19

Nokia kontserdimajas

Mess aitab leida vastused küsimustele millest alustada, kui oma esimesi investeringuid ellu viia, ning kuhu ja kuidas investeerida.

Investeerimismess toimub egiidi all „Iga unistuse on investering”, päeva avab samal teemal toimuv huvitavate inimeste ümarlaud. Ürituse peaesinejaks on Soome investeerimisguru Seppo Saario. Kogu päeva juhivad Marko Reikop.

1. korruse seminarisaalist leiavad kuulajad algajad ning 2. korruse saalist edasijõudnud säästmis- ja investeerimishuvilised. Seminaride vaheajal saab osaleda m-viktoriinis.

Pankade teabekeskustes jagavad personaalselt nõu ja abi professionaalid.

Koostööpartneriteks on Swedbank, SEB Pank, Sampo Pank, LHV Pank.

Üritusel osalevad lisaks:

Finantsinspektsiooni tarbijaveeb minuraha.ee, Swedbanki Erasisikute Rahaasjade Teabekeskus, Eesti Pank, Rahandusministeerium ning börsiettevõtte Arco Vara, Baltika, Harju Elekter, Nordecon International, Olympic Entertainment Group, Premia Foods, Tallink Grupp, Tallinna Vesi. Meediapartneriteks on Eesti Ekspress ja Delfi.

Investeerimismess on osa NASDAQ OMX Tallinna börsi investoriharidusprogrammist.

Üritus on kõigile tasuta.

KELL	ESINEJA	PEALKIRI JA TUTVUSTUS	RUUM
11.00	Kadri Tali, muusikamändžer Rain Lõhmus, investor Mart Noorma, teadlane Siim Teller, startappija Reet Aus, moedisainer	OMA KOGEMUSTEST: MILLINE UNISTUS ON INVESTEERING? Inspireeriv vestlusring huvitavate inimestega, mis paneb kuulajaid kaugemale ette vaatama ning oma unistuste poole teadlikult püüdlema. Eesmärk on tutvustada mitmesuguseid võimalusi, unistusi ja tegevusi, läbi mille inimesed ennast teostavad, mida tehes ollakse õnnelikud ja mida nauditakse.	1. korruse saal
11.00	Perti Rahnel, Swedbank	AKTSIAANALÜÜSI PRAKTILISED ALUSED Kuidas teevad profid iga päev aktsiaanalüüsi? Mis on otsustuskriteeriumid? Kuidas saab tavainimene proffide nippe ära kasutada ning teadlikke valikuid teha?	2. korruse saal
12.00	Ivar Raav, Swedbank	INVESTEERIMISMAAILM – MIKS? Vaatame üle, miks on olemas erinevad investeerimisega seotud tooted maailmas, kuidas neid enda jaoks võimalikult kasulikult tööle panna ning kuidas vältida teadmatuset tehtud vigu. Seminar lõpus investeerimispsühholoogia testi tegemine. Vastused kell 15 vestluskohvikus.	1. korruse saal
12.00	Vitali Antipov, Sampo Pank	PAKI KOHVRID JA VÕTA ETTE REIS INVESTEERIMISMAAILMA! Nii algajad kui ka kogunud investorid võivad tähelepanuta jätta või eksida lihtsate, kuid samas tähtsate edutoovate võtmeküsimuste vastu: investeringu peaesmärk, kasutatavad vahendid ja teekond, kuidas püstitatud eesmärgini jõuda. Paralleelne saab tuua igapäevaelust reisisemega, kus nagu vara kasvatamise puhulgi kerkivad esile samad küsimused (sihtkoht, vahendid, teekond). Käsitatakse ka vara kasvatamise alternatiive.	2. korruse saal
12.00	Meelis Laube, Eesti Pank	ÜLEMINEK EUROLE – SAMM UUDE RAHAAJASTUSSE Ülevaade olulisematest eurole ülemineku tehnilistest aspektidest – nii sularaha kui ka nn virtuaalse raha ülemineku eurole. Huvitavaid fakte eurost.	0. korruse vestluskohvik
13.00	Seppo Saario, investeerimisguru	STOP DREAMING! LEARN, ACT AND INVEST! PUT YOUR MONEY TO WORK FOR YOU! Why to invest? What's the goal – need, wish, dream? Is it right time to own listed companies now? Is it right time to expand your investment portfolio? Ettekanne inglise keeles.	1. korruse saal
14.00	Thomas Auväärt Rahandusministeerium	INVESTEERIMISKONTO AASTAL 2011 Aasta 2011 toob rõõmuvastavaid uudiseid erisikust investoritele – mida, kellele ja kuidas? Mida võiks teada maksukohustuse edasilükkamise võimalusest investeerimiskontot kasutades?	2. korruse saal
14.00	Piret Suitsu, Swedbanki Erasisikute Rahaasjade Teabekeskus	NOORTEVIKTORIIN NASDAQ OMX Tallinna börs ja Swedbanki Erasisikute Rahaasjade Teabekeskus panevad proovile keskkoolilõpilaste ja tudengite teadmised igapäevaelus vajaminevatel rahaasjade planeerimise, säästmise ja investeerimise teemadel. Registreerumine viktoriinile: investentor@nasdaqomx.com	0. korruse vestluskohvik
15.00	Peeter Koppel, professionaalne investor	INVESTORILT INVESTORILE Oma kogemusi jagab Peeter Koppel. Juttu tuleb isikliku vara eesmärgipärasest jaotamisest, levinud väärarusaamadest investeerimisel, varaklasside-põhisest lähenemisest.	1. korruse saal
15.00	Peeter Luikmel, Eesti Pank	ELU PÄRAST KROONI Eesti majanduse väljakutsetest ning võimalustest nii üldisemas kui ka euroalaga liitumise kontekstis. Mis on meie majanduse eelised ja kitsaskohad? Kui palju panustab majandusesse euro ning mida peame ise ära tegema? Kas Eesti on järgmise globaalkriisi ajaks „igav ja stabiilne”?	2. korruse saal
15.00	Ivar Raav, Swedbank	INVESTEERIMISPSÜHHOLOOGIA Teeme testi ning hiljem analüüsime tulemusi ja arutame üheskoos, milliseid psühholoogilisi ohte tuleb investeerimisotsuseid tehes vältida.	0. korruse vestluskohvik
15.30		LÜHIFILMIKONKURSI „MINA JA PENSION” AUTASUSTAMINE Pensionikeskus.ee ja tarbijaveeb minuraha.ee korraldavad noortele konkursi pensioniteemaliste lühifilmide tegemiseks. Žürii kuulutab välja võitjad.	0. korruse vestluskohvik
16.00	Alo Vallikivi, LHV Pank	INVESTORI INFORMATSIOONIALLIKAD Investori edu aluseks on informatsioon ja selle saamine kiirus. Tutvustame informatsiooniallikaid, mida investorid ja kauplejad iga päev kasutavad. Käime läbi nii vana kui uue meedia poolt pakutava.	1. korruse saal
16.00	Endriko Vörklaev, SEB Varahaldus	MIDA TEHA MADALATE INTRESSIDE MAAILMAS? Vaatame kodust kaugemale – mitte kõik intressid ei ole madalad. Eestile euro juba tuli, kuid suuremal osal Ida-Euroopast seisab see veel ees. Kas aktsiatega võrreldes kõrgem tootlikkus võlakirjades jätkub?	2. korruse saal
16.00	Arco Vara Nordecon International Premia Foods Tallink Grupp Tallinna Vesi	MIKS TASUB MINU ETTEVÖTTESE INVESTEERIDA? MIS TEOKSIL, MIS PLAANIS? Tempokad Pecha Kucha stiilis lühiettevõtte börsiettevõtete poolt. Modereerib Andrus Alber, NASDAQ OMX Tallinn.	0. korruse vestluskohvik
17.00	Ivar Raav, Swedbank	INVESTEERIMISMAAILM – MIKS? Vaatame üle, miks on olemas erinevad investeerimisega seotud tooted maailmas, kuidas neid enda jaoks võimalikult kasulikult tööle panna ning kuidas vältida teadmatuset tehtud vigu.	1. korruse saal
17.00	Janno Saar, NASDAQ OMX Tallinn	EXPRESS MAALKERKOLITUS Ülevaade tähtsamatest reeglitest, kauplemisüsteemi võimalustest ja maakleriks saamise tingimustest.	2. korruse saal
17.45	NASDAQ OMX Tallinn	TEMPUPASSIDE LOOSIMINE Külalastajad saavad koguda seminaridelt ja teabekeskustest templeid. Vähemalt 6 templit kogunud messikülalastajad osalevad auhinnaaloosis.	0. korruse vestluskohvik
18.00	Hardo Pajula, SEB Pank	PIKAAJALINE INVESTEERIMINE ALGAB ESIMISEST SAMMUST TÄNA JA PRAEGU Vähe on teisi tegureid, mis mõjutavad pikaajalise horisondiga investeerimist sedavõrd kui meie usk sellest, mis on paberaha väärtus nelja-viie aasta pärast. Teiste sõnadega tuleb juttu inflatsioonist, seda soodustavatest ja kammitevatest mõjuritest.	1. korruse saal
18.00	Alari Ülemaantee, LHV Pank	KUIDAS KAUBELDA? Kauplemine on tegelikult raske töö – vaja on riskijulgust, huvi, häid teadmisi rahajuhitamisest, häid kauplemisprogramme ning palju informatsiooni. Kuidas mida leida, sellest annab ülevaate LHV maakler.	2. korruse saal

Rahakompass

2010

“Iga unistus on investering”
Investeerimismess
24. oktoobril kell 10-19
Nokia Kontserdimajas

Tutvu kavaga: www.investmentor.ee

NASDAQ OMX

LHVpank

Sampo Pank

SEB Swedbank

INVEST MENTOR

EESTI EKSPRESS

DELFI

Rahva hääl